

Tüketici Hakları Tarihçesi

Dünya tarihinin en eski tüketici ve standart yasası, Osmanlı Devleti döneminde, II. Beyazıt Han tarafından 1502 yılında Bursa'da, **Bursa Kanunnamesi** olarak yayınlanmıştır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1971 yılında "Tüketici Hakları Birini" kurulmuş ancak uzman bulunamadığı için altı ay sonra kapatılmış olmasına karşın Ülkemizde, çağdaş Tüketici Yasası ise, 1995 yılında **4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun** olarak yürürlüğe girmiştir. 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, 2003 yılında 4822 sayılı kanunla günün gereksinimlerine uygun ve daha çağdaş hale getirilmiştir.

14 Haziran 2003 tarihinde önemli ölçüde değiştirilerek yürürlüğe giren yasa, tüketici kredilerinden ayıplı mala, taksitli satıştan satışa, promosyondan tüketici hakem heyetlerine, kamusal hizmetlerden, reklamlara kadar bir çok konuda yeni düzenlemeler getirmektedir. Yapılan tüm bu değişikliklerin amacı, Ulusal Hukuk'u Avrupa Birliği Hukuku'na uyumlu hale getirmek ve küreselleşen yeni ekonomik düzende ortaya çıkan yeni hak ihlallerine karşı koruma mekanizması getirmektir.

Tüketicileri elbette yalnızca Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun korumamaktadır. Başta Anayasamızın 172. maddesi olmak üzere, 4054 Sayılı Rekabetin Korunmasına Dair Kanun gibi bir çok yasa da tüketiciyi ilgilendirmektedir. Rekabet Kanunu her ne kadar rekabetin oluşumun engellenmesine yönelik gibi gözükmele birlikte tüketicilerin korunmasına ve teşekküllerin rekabeti engelleyerek tüketicinin aleyhine uygulamalar yapmasını da engellemesi nedeniyle bir çok maddesi tüketicileri ilgilendirmektedir.

4077 SAYILI TÜKETİCİNİN KORUNMASINA DAİR KANUN **Ayıplı Hizmet**

Madde 4/A - Sağlayıcı tarafından bildirilen reklam ve ilânlarında veya standardında veya teknik kuralında tespit edilen nitelik veya niteliği etkileyen niceliğine aykırı olan ya da yararlanma amacı bakımından değerini veya tüketicinin ondan beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren hizmetler, ayıplı hizmet olarak kabul edilir.

Tüketici, hizmetin ifa edildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde bu ayıplı sağlayıcıya bildirmekle yükümlüdür. Tüketici bu durumda, sözleşmeden dönme, hizmetin yeniden görülmesi veya ayıp oranında bedel indirim haklarına sahiptir. Tüketicinin sözleşmeyi sona erdirmesi, durumun gereği olarak haklı görülemiyorsa, bedelden indirim ile yetinilir. Tüketici, bu seçimlik haklarından biri ile birlikte 4 üncü maddede belirtilen şartlar çerçevesinde tazminat da isteyebilir. Sağlayıcı, tüketicinin seçtiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür. Sağlayıcı, bayi, acente ve 10 uncu maddenin beşinci fıkrasına göre kredi veren, ayıplı hizmetten ve ayıplı hizmetin neden olduğu her türlü zarardan ve tüketicinin bu maddede yer alan seçimlik haklarından dolayı müteselsilen sorumludur. Sunulan hizmetin ayıplı olduğunun bilinmemesi bu sorumluluğu ortadan kaldırmaz.

Daha uzun bir süre için garanti verilmemiş ise, ayıp daha sonra ortaya çıkmış olsa bile ayıplı hizmetten dolayı yapılacak talepler hizmetin ifasından itibaren iki yıllık zamanaşımına tabidir. Ayıplı hizmetin neden olduğu her türlü zararlardan dolayı yapılacak talepler ise üç yıllık zamanaşımına tabidir. Ancak, sunulan hizmetin ayıbı, tüketiciden sağlayıcının ağır kusuru

veya hile ile gizlenmişse zamanaşımı süresinden yararlanılamaz. Ayıplı hizmetin neden olduğu zararlardan sorumluluğa ilişkin hükümler dışında, ayıplı olduğu bilinerek edinilen hizmetler hakkında yukarıdaki hükümler uygulanmaz. Bu hükümler, hizmet sağlamaya ilişkin her türlü tüketici işleminde de uygulanır.

Anayasamızdan bazı maddeler

Madde 172 . - Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder.

Madde 73 . - Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir.